

Јорданчо Секуловски

Lois McNay,
Foucault & Feminism,
Northeastern University Press, Boston, 1993.

Jordanço Sekulovski

Lois McNay,
Foucault & Feminism,
Northeastern University Press, Boston, 1993.

Точката на вкрстување на феминизмот со пост-структуралистичката мисла е особено значајна поради живоста и продуктивноста што ги индуцира во феминистичкиот дискурс. Пост-структуралистичката философска критика на рационалниот субјект игра специфична улога во феминистичката критика на рационалноста. Феминистичкото движење постојано е во чекор со постструктуралистичкиот аргумент дека субјективитетот е јазички конструкт, специфичен амалгам на различните позиции на субјектот, аргумент кој феминистичките автори го користат на различни начини за да ја критикуваат тенденцијата, особено изразена кај радикалните феминисти, против концептот на глобално сестринство врзано за универзални женски карактеристики, т.н. есенцијализам.

До каде може да се исцртува феминистичкиот дискурс заснован на постструктуралистичката мисла?

Лоис Мекнеј спроведува истрага за улогата и влијанието на делото на Мишел Фуко, францускиот философ и историчар на системите на мислењето во функција на социјалната феминистичка теорија. Сферата на интерес за феминистичката мисла Мекнеј ја лоцира во средишниот период од неговото творештво, односно, во *Надзор и казна* и првиот том на *Истиорија на Сек-*

Pika kryqëzimit të feminizmit me mendimin poststruktural është në mënyrë të veçantë e rëndësishme për shkak të gjallërisë dhe produktivitetit të cilët i indukon në diskursin feminist. Kritika filozofike poststrukturaliste e subjektit racional luan rol specifik në kritikën feministe të racionale. Lëvizja feministe vazhdimisht është në hap me argumentin poststrukturalist se subjektiviteti është konstrukt gjuhësor amalgam i pozitave të ndryshme të subjektit, argument të cilin autorët feministë e shfrytëzojnë në mënyra të ndryshme që ta kritikojnë tendencën veçamërisht të shprehur te feministët radikalë, kundër konceptit të motërisë globale lidhur me karakteristikat universale femërore, të ashtuquajturit esencjalizëm.

Deri ku mund të përvijohet diskursi feminist i bazuar në mendimin poststrukturalist?

Lois McNay bën kërkime për rolin dhe ndikimin e veprës së Mishel Fukosë, filozofi francez dhe historian i sistemeve të mendimit në funksion të teorisë sociale feministe. Sfera e interesit për mendimin feminist McNay e locon në periodën e mesme të krijimtarisë së tij, përkatësisht, në *Mbikëqyrje e ndëshkim* dhe në kaptinën e parë të *Historisë së Seksualitetit, Vullneti për*

суалносѿа, Волја за моќ. Во овие дела Фуко расправа за теоријата на моќта и нејзината тесна поврзаност со телото, која феминистичките писатели ја користат за да ги објаснат различните аспекти на женската потчинетост. Идејата на Фуко, дека сексуалноста не е вродена природна особина на телото туку еден вид историски ефект на специфични релации на моќ, им обезбедува на феминистичките автори особено полезна аналитичка рамка во обидот да се објасни женското искуство како осиромашено и контролирано во склопот на одредени културни и предодредени модели на женската сексуалност. Така идејата дека телото е конструкт на моќта, прави тоа да е дотолку повеќе културен отколку природен ентитет, а со тоа придонесува во голема мера во дебатата против есенцијалистичката феминистичка мисла. Сепак, и покрај употребата на Фукоовата идеја за телото како конструкт на релации на моќта, феминистичките автори се акутно свесни за критичните ограничувања при ползувањето на неговиот дискурс. Овие ограничувања се концентрирани околу тешкотијата да се асимилира една, првично философска форма на критика, во една феминистичка теорија која побарува еманципаторска политика. Мекнеј забележува дека Фуко, регистрирајќи ги ефектите на моќта врз телото, ги редуцира социјалните агенци во пасивни тела и не се труди да објасни како индивидуите би можеле да дејствуваат автономно. Впрочем, затворен теориски дискурс за субјективноста е фундаментална цел на еден феминистички проект, преку повторно откривање и реevaluација на женското искуство. За Мекнеј, творештвото на Фуко резултира со неразрешена тензија помеѓу неговата посветеност на еманципаторска социјална промена и неговото одбивање да испрта нормативни претпоставки врз база на кои би се втемелила една таква промена. Како и повеќето постмодерни теоретичари, Фуко одбива да

fuqi. Në këto vepra Fukoja i shqyrton teorinë e fuqisë dhe lidhshmërinë e saj të ngushtë me trupin, i cilin autorët feministë e shfrytëzojnë për t'i shpjeguar aspektet e ndryshme të nënshtrimit femëror. Ideja e Fukosë, se seksualiteti nuk është veçuri e lindur e trupit, por një farë efekti historik i relacioneve specifike të fuqisë u siguron autorëve feministë një kornizë analitike veçanërisht të dobishme e cila në përpjekjen që të shpjegohet përvoja femërore si i e varfruar dhe e kontrolluar në tërësinë të modeleve të caktuara dhe të paracaktuara të seksualitetit femëror. Kështu se ideja se trupi është konstrukt i fuqisë, bën që kjo të jetë aq kulturor se sa entitet natyror dhe me këtë kontribuon në masë të madhe në debatin kundër mendimin esencialit feminist. Megjithatë, edhe krahas përdorimit të idesë së Fukosë për trupin si konstrukt i relacioneve të fuqisë, autorët feministë janë të vetëdijshëm në mënyrë akute për kufizimet kritike me rastin e shfrytëzimit të diskursit të tij. Këto kufizime janë koncentruar rreth vështirësisë që të asimilohet një formë fillimisht filozofike e kritikës, në një teori feministe e cila kërkon politikë emancipatore. McNay vëren se Fukoja duke i regjistruar efektet e fuqisë mbi trup i redukton agensat sociale në trupa pasivë dhe nuk përpiqet të shpjegojë se si individët do të kishin mundur të veprojnë në mënyrë autonome. Ndërkaq diskursi i mbyllur teorik për subjektiven është qëllim fundamental i një projekti feminist përmes zbulimit të sërishëm dhe të rievluacionit të përvojës femërore. Për McNayn, krijimtaria e Fukosë rezulton me tension të pazgjidhur midis përkushtimit të tij të ndryshimit emancipator social dhe refuzimit të tij që të përvijojë supozime normative në bazë të cilave do të bazohet një ndryshim i tillë. Si edhe shumë teoricienë postmodernë, Fukoja refuzon të vendosë normativa të etikës së vetshëmërisë, sespe, kjo do të rezultonte me efekt normalizues mbi lirinë individuale për veprim dhe ndryshim. Megjithatë në lidhjen e mundshme të feminizmit dhe të postmodernizmit autori mendon se

постави нормативи на етиката на себноста, бидејќи, тоа би резултирало со нормализирачки ефект врз индивидуалната слобода за дејствување и промена. Сепак, во можниот спој на феминизмот и постмодернизмот, авторот смета дека една реevaluација на делото на Фуко од страна на феминистичките писатели, особено етиката на себноста, може многу да и понуди на феминистичката мисла во целост.

një rievacuacion i veprës së Fukosë nga ana e autorëve feministë, veçanërisht etika e vetshëmërisë mundet t'i ofrojë shumë mendimit feminist në tërësi.

Përkthim: Lindita Ahmeti